

Tilastoja, tiedettä ja maatalouspolitiikkaa

Petri Jussila: Tilastomies torpparien asialla. Edvard Gyllingin maatalouspoliittinen ajattelu ja toiminta suurlakon ja sisällissodan välissä. Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura 2015. 286 s. ISBN 978-952-5976-32-8.

Edvard Gyllingistä (1881–1938) on kirjoitettu kohtalainen määrä sivuja, mutta ne ovat sekä ajalliselta kattavuudeltaan että laadultaan melko epätasaisia. Useimpien kirjoittajien mielenkiinto on kohdistunut hänen toimintaansa Neuvosto-Karjalan johdossa (1920–1935). Jostain syystä tämä ajanjakso on innoittanut kirjoittajat romanttisävyisiin kielikuviiin. Gyllingiä on tituleerattu Karjalan kuninkaaksi (Kalevi Kalemaa: Edvard Gylling, Karjalan kuningas, dokumentti-kuunnelma, 1987), keisariksi (Kaa Enberg: *Knuts ask och kejsaren av Karelen*, 2007) tai ruhtinaaksi (Anna-Lisa Sahlström: *Viimeinen ruhtinas*, 2009).

Yliyllyviin sananvalintoihin on houkutellettu Gyllingin monivaiheinen, dramaattinen ja traagisesti moskovalaiselle teloituspaikeille päättynyt elämäнкааri. Koska draamatiikka alkaa varsinaisesti vuoden 1918 vallankumouksesta, on ymmärrettävää, että Gyllingistä tässä mielessä kiinnostuneet kirjoittajat, joiden joukossa on niukasti akateemisia historiantutkijoita, ovat keskittyneet hänen elämänsä viimeiseen kauteen vuosikymmenen. Tämä koskee myös Arvo Yläräkkolan elämäkertateosta (*Edvard Gylling: Itä-Karjalan suomalainen rakentaja*, 1976).

Näin ollen Gyllingin elämän pääosa, 37 Suomen vuotta, ja sen

olennainen sisältö eli toiminta tiede- ja tilastomiehenä sekä sosiaalidemokraattisena poliitikkona on jäänyt melko vähäiselle huomiolle. Tähän tilanteeseen Petri Jussila tuo korjauksen väitöskirjallaan, joka käsittelee Gyllingin tieteellisen ja poliittisen toiminnan keskeistä leikkauskohtaa: hänen maatalouspoliittista ajatteluaan ja toimintaansa suurlakon ja sisällissodan välisenä aikana. Näin avautuu mielenkiintoinen näkökulma niin sanottuun maatalouskysymykseen, joka oli polttava yhteiskunnallinen kysymys 1900-luvun alun Suomessa. Samalla tekijä täydentää ja syventää vallitsevaa kuvaa Gyllingin elämästä.

Jussilan työ liikkuu tieteenhistorian, aatehistorian, poliittisen historian ja elämäkertatutkimuksen alueilla. Tieteenhistoriaan tutkimus liittyy sivutessaan yhteiskuntatieteiden kehittymisen ja itenäistymisen prosessia. Aatehistoriaan työ kytkeytyy käsitellessään sosialististen näkemysten kehittymistä ja muotoutumista maatalouskysymyksen osalta. Samalla, käsitellessään yhtä aikakauden keskeisimmistä yhteiskunnallisista kysymyksistä, tutkimus on myös poliittista historiaa. Lopuksi, tai oikeastaan ensisijaisesti, väitöskirja on elämäkertatutkimusta, koska kohteena on yhden henkilön toiminta.

Tekijä on asettanut päätutkimuskysymyksekseen sen selvittämisen, ”mikä merkitys Edvard Gyllingin maatalouspoliittisilla näkemyksillä ja toiminnalla oli sosialidemokraattisessa puolueessa ja sitä kautta laajemmin yhteiskunnassa”. Tätä turhan pyöreää tutkimuskysymystä tekijä on onneksi terävöittänyt kolmella alakysymyksellä:

- Mihin tieteellisiin ja poliittisiin lähtökohtiin Gyllingin maatalouspoliittiset näkemykset perustuivat?
- Miten Gyllingin tieteelliset ja maatalouspoliittiset näkemykset

muuttuivat eri tilanteissa ja ajan kuluessa?

- Miten Gylling käytti tutkimustietoa maatalouspoliittisen toimintansa tukena?

Näihin kysymyksiin tekijä myös pyrkii vastaamaan, ja kaiken kaikkiaan tutkimus etenee asetettujen temaattisten rajausten puitteissa.

Väitöskirjan rakenne on looginen joskin tavanomaisen kronologisesti etenevä. Johdannon jälkeiset kaksi lukua ovat taustalukuja, jotka eivät tuo juurikaan uutta tutkimustietoa. Toisessa luvussa (Tie tutkijaksi) Jussila kuvaa lyhyesti Gyllingin tieteellisen uran alkua suomalaisen yhteiskunnan kehityksen taustaa vasten. Kolmannessa luvussa (Tie poliittiseksi vaikuttajaksi) tekijä sijoittaa Gyllingin elämän kronologiaa seuraten tämän poliittisen heräämisen suurlakkoon asti poliittisen historian sekä aatehistorian kehukseen.

Tutkimuksen ydin on lukujen 4 (Sosialidemokraattien maatalouspolitiikan asiantuntija) ja 5 (Sosialidemokraattien maatalouspolitiikan linjanvetäjä) muodostama satasivuinen kokonaisuus. Se kattaa ajanjakson 1905–1914, johon sisältyy muun muassa Gyllingin tieteellinen pääteos, torpparilaitoksen varhaishistoriaa käsittelevä väitöskirja, sekä merkittävä osuus hänen kansanedustajaurastaan. Seitsemännessä luvussa (Maatalouspolitiikka vaikeissa oloissa) käsitellään ensimmäisen maailmansodan aikaa. Välissä oleva kuudes luku (Yhteiskunnallisten aineiden ja historian opettaja) katkaisee esityksen. Se on muusta analyysitekstistä hiukan irrallinen kokonaisuus, jonka olemassaolon perusteena on ilmeisesti Gyllingin toiminnan foorumi (tiede: yliopisto ja politiikka: puolueopisto), ei niinkään toiminnan sisältö, sillä se ei rajaudu Jussilan tutkimusaiheeseen eli maatalouskysymykseen.

Tekijä on käyttänyt kattavasti aihepiiriä käsittelevää aiempaa tutkimuskirjallisuutta. Torpparikysy-

myksen osalta tärkeimpiä ovat Viljo Rasilan ja Matti Peltosen tutkimukset. Suomalaisen sosialismin historian osalta keskeisintä tutkimuskirjallisuutta ovat Hannus Soikkasen jo klassiset teokset sekä Jari Ehrnroothin väitöskirja, uudemman tutkimuksen kulmakivi.

Väitöskirjan ydinaineiston muodostavat Edvard Gyllingin kirjallinen tuotanto sekä hänen poliittiseen ja akateemiseen toimintaansa liittyvät monenlaiset aineistot. Tekijä on käyttänyt myös Gyllingin kirjeitä sekä hyödyntänyt aihepiiriä koskevaa aikalaiskirjallisuutta.

Metodologisia lähtökohtiaan Jussila käsittelee kohtuullisen laajasti (s. 34–42), mutta osittain nämä tarkastelut jäävät hieman irralliseksi suhteessa varsinaiseen analyysiin. Biografisen ja aatehistoriallisen tutkimuksen metodologian pohdinnoilla ei ole kovin elimellistä yhteyttä itse tutkimukseen. Lähemmäksi tutkimuksen ydintä ja analyysiä tullaan, kun tekijä keskustelee tekstianalyysistä, diskurssianalyysistä ja käsittehistoriasta. Kaikki nämä olisivat työn kannalta relevantteja lähestymistapoja, mutta pohdinta jää kuitenkin pinnalliseksi eikä työn kuluessa käy ilmi, miten tekijä on toteuttanut teksti- tai diskurssianalyysiä tai käsittehistoriallista tutkimusotetta.

Tekijän metodinen tehtävänasettelu (s. 40) on sinänsä hyvä: Gyllingin maatalouspolitiikasta kirjoittamia tekstejä ”tarkastellaan kolmella eri tasolla eli (1) suhteessa toisiinsa, (2) suhteessa muiden maatalouskysymysten asiantuntijoiden ja maatalouspoliitikkojen kirjoituksiin sekä (3) suhteessa niiden tieteellisiin ja poliittisiin taustateorioihin ja -oletuksiin”. Samalla tekijä kertoo analyysoivansa ”näissä viitekehyksissä esiintyviä diskurssieja ja käsitteitä”.

Paikoitellen tämä tavoite toteutuukin, muun muassa kun tekijä tarkastelee sitä, miten Gyllingin näkemykset viljelypakkoajatukselta muuttuivat. Kaiken kaikkiaan

tekijä olisi kuitenkin voinut systematisoida tekstianalyysikehikonsa määrittelemällä ne keskeiset elementit, joita edellä mainituissa kohdissa 1–3 tarkastellaan. Olisi ollut myös syytä selvittää, miten erilaiset näkemykset liittyvät taustalla oleviin aatteisiin (esim. sosialismin eri virtaukset) tai empiriseen tutkimustietoon. Tämä helpottaisi sen hahmottamista, mikä Gyllingin maatalouspoliittista ajattelua eri aikoina liikutti. Myös vertailu eri poliittisten suuntausten edustajien maatalouspoliittisiin näkemyksiin olisi jäntevämpää, jos tekijä esittäisi yksilöiden ne seikat, joiden suhteen erimielisyyksiä tai yhtäläisyyksiä etsitään.

Jussila, kuten niin moni muukin diskurssitutkija, perustelee johtopäätöksensä lainauksilla. Lukijan, joka ei ole käynyt läpi samoja tekstejä, täytyy vain luottaa tulkinnan oikeellisuuteen. Näkyvämpi metodologinen koneisto olisi osoittanut, miten tekijä on tulkintoihinsa päätenyt.

Nyt tulkinnan uskottavuus syntyy tutkimuksen kokonaisuudesta, mutta se on onneksi vakuuttava, selkeä ja sujuvasti kirjoitettu. Tulokset perustuvat käytettyyn aineistoon, ja tekijä suhteuttaa tuloksiaan järkevästi aiemman tutkimuskirjallisuuden näkemyksiin. Gyllingin toiminta tieteen ja politiikan sekä marxilaisen teorian ja poliittisen pragmatismien ristiallokossa tulee hyvin valaistuksi. Samalla tekijä avaa mielenkiintoisen näkökulman 1900-luvun alun Suomen yhteen keskeiseen ja jännitteeseen yhteiskunnalliseen kysymykseen.

Jussila on hyödyntänyt työssään asiallisesti myös aiempaa Gylling-tutkimusta, muun muassa Tapani Maurasen kanssa yli kolme vuosikymmentä sitten kirjoittamiensa tekstejä. Sen sijaan hän ei ole käyttänyt Heikkisen ja Maurasen definitiivistä Gylling-biografiaa, mikä johtunee etupäässä siitä, että kyseistä teosta ei ole vielä olemassa. Tuon etanan vauhdilla edenneen

elämäkertahankkeen käsikirjoituksen ja laajat aineistot tuntevana voin kuitenkin paljastaa, että Jussilan näkemys Gyllingin elämästä ja urasta on niidenkin valossa perusteltu ja tasapainoinen.

FT, PROFESSORI SAKARI HEIKKINEN
HELSINGIN YLIOPISTO